Il-Qlib tal-Kodiċi

Studenta:
Amy Calleja

Tutur:
Dr Michael Spagnol

1. Daħla

Dan l-artiklu jinqasam fi tnejn. Fl-ewwel parti nagħti ħarsa ġenerali lejn il-qlib tal-kodiċi, bl-Ingliż *code-switching*, bħala fenomenu li jinsab f'għadd ta' komunitajiet lingwistiċi madwar id-dinja. Fit-tieni parti nippreżenta s-sejbiet ewlenin tal-istudju li għamilt fuq il-qlib tal-kodiċi fi programm televiżiv lokali.

2. Ħarsa kritika

2.1. X'inhu l-qlib tal-kodiċi

Il-qlib tal-kodiċi, skont Poplack, huwa "l-alternanza ta' żewġ ilsna fl-istess diskors, sentenza jew kostitwent" (583). Bħalha, Aikio jgħid li l-qlib tal-kodiċi jirreferi għall-użu simultanju ta' iktar minn lingwa jew varjetà lingwistika waħda f'konverżazzjoni (35). Grosjean josserva li l-qlib tal-kodiċi huwa karatteristika u konsegwenza komuni ta' persuna bilingwi (146).

2.2. L-Aspetti tal-qlib tal-kodiċi

Il-qlib tal-kodiċi jista' jiġi studjat minn tliet angoli ewlenin: mill-aspett soċjolingwistiku, bħala funzjoni konverżazzjonali, u mill-aspett grammatikali. Fil-parti li jmiss nagħti ħarsa ħafifa lejn it-tlieta li huma.

2.2.1 L-Aspett soċjolingwistiku

B'mod ġenerali, l-istudjużi interessati f'dan l-aspett jistudjaw il-qlib tal-kodiċi f'soċjetajiet differenti. Eżempju ta' dan huwa l-esperiment ta' Gumperz u Blom fin-Norveġja (407-425). Blom u Gumperz sabu li f'din il-komunità magħluqa, in-nies bejniethom jitkellmu d-djalett, iżda meta jaraw lil xi ħadd barrani (bħar-riċerkaturi), jaqilbu mill-ewwel għall-istandard.

Studjużi oħra jistudjaw ir-rabta bejn il-qlib tal-kodiċi u s-sess sabiex jaraw jekk il-qlib tal-kodiċi jseħħx l-iktar mill-irġiel jew min-nisa. Madanakollu, m'hemmx tweġiba ċara għal dan għax is-sess mhuwiex fenomenu fiss. Barra minn hekk, kif jgħidu Chloros u Finnis, is-sess ma jistax jiġi studjat bħala fenomenu 'separat', imma jeħtieġ li jiġi studjat f'rabta ma' aspetti soċjali oħra.

2.2.2. Il-Funzjonijiet konverżazzjonali

Il-funzjonijiet konverżazzjonali jippruvaw iwieġbu l-mistoqsija: Għaliex il-kelliem jaqleb il-kodiċi f'konverżazzjoni? Baker jissuġġerixxi tlettax-il raġuni għala persuna taqleb minn varjetà lingwistika għal oħra waqt konverżazzjoni (88-89):

1. Biex issir enfasi fuq xi punt jew kelma importanti, ngħidu aħna, waqt xi spjegazzjoni.
2. Minħabba nuqqas t'għarfien, persuna tipprova tinqeda bi kliem minn lingwi oħra.
3. Minħabba li ma jkunx hemm il-kelma, jew il-kelma eżatta, fil-lingwa l-oħra.
4. Biex turi l-awtorità jew tagħmel talba. Għalliema jaf tgħid xi ħaġa bħal, 'Oqogħdu kwieti, tfal! *Be quiet, children*!'
5. Bħala kjarifika. Wieħed jista' jispjega kunċett b'lingwa u mbagħad jirrepetih b'lingwa oħra sabiex isaħħaħ l-idea jew l-argument.

6. Biex turi ħbiberija u identità komuni, kif ukoll ix-xewqa li wieħed jibda jitqies bħala membru tal-'grupp', ngħidu aħna, grupp turisti mill-istess pajjiż lu jkunu vaganza f'pajjiż ieħor.
7. Biex tirrapporta konverżazzjoni li seħħet b'lingwa oħra. Baker jagħti l-eżempju ta' żewġ Spanjoli li jitkellmu flimkien bl-Ispanjol. Biss, meta wieħed mill-Ispanjoli jkellem lill-ieħor dwar konverżazzjoni ma' terza persuna li tkun saret bl-Ingliż, jaf ikun hemm qlib għall-Ingliż.
8. Bħala interjezzjoni jew sabiex xi ħadd jidħol fil-konverżazzjoni b'mod 'pulit' billi jinterrompi permezz tal-bidla fil-lingwa.
9. Biex titnaqqas it-tensjoni u jiżdied l-umoriżmu.
10. Minħabba d-distanza soċjali. Żewġ persuni jiltaqgħu u jitkellmu bil-lingwa tal-maġġoranza, iżda meta jsiru jafu iktar lil xulxin jaqilbu għall-varjetà reġjonali.
11. Biex wieħed jeskludi lil persuni oħra mill-konverżazzjoni, speċjalment jekk is-suġġett ikun personali.
12. Minħabba bidla fl-attitudni jew bidla fir-relazzjoni. Baker jagħti l-eżempju ta' persuni li jsellmu lil xulxin bil-lingwa tal-minoranza imma jiddiskutu n-negozju bil-lingwa tal-maġġoranza.
13. Xi suġġetti f'ċerti pajjiżi huma konnessi ma' lingwa partikolari. Baker isemmi l-eżempju ta' xi Spanjoli li meta jitkellmu dwar il-qasam finanzjarju għandhom tendenza jaqilbu mill-Ispanjol għall-Ingliż.

2.2.3. L-Aspett grammatikali

L-istudjużi jistudjaw il-qlib tal-kodiċi *fil*-lingwa (internament). Insibu tliet tipi ta' qlib tal-kodiċi: il-qlib ekstrasentenzjali (bl-Ingliż *extrasentential switching* jew *tag switching*), il-qlib intersentenzjali u l-qlib intrasentenzjali. Il-qlib ekstrasentenzjali jseħħ meta kelliem li jkun qed jitkellem b'lingwa partikolari juża xi fillers jew tags minn lingwa oħra. Skont Sciriha, 'hux' u 'hux hekk' huma tags li jintużaw sikwit meta persuna Maltija titkellem bl-Ingliż (119), u forsi magħhom jistgħu jiżdiedu 'ta' u 'mela'. Fi kliem Brincat, permezz ta' dawn it-tags il-kelliema donnhom ikunu qed jikkjarifikaw li, minkejja li jkunu qed jitkellmu bl-Ingliż, huma xorta Maltin (206).

Mill-banda l-oħra, il-qlib tal-kodiċi jkun intersentenzjali meta l-bidla tkun fl-aħħar tas-sentenza u allura l-kelliem jibda s-sentenza li jkun imiss b'lingwa oħra. Sciriha tagħti dan l-eżempju: *Iva jekk jogħġbok. But just a little please*, li fih il-kelliem ilissen l-ewwel sentenza bil-Malti u t-tieni waħda bl-Ingliż (120).
L-aħħar tip, l-intrasentenzjali, huwa qlib li jsir fi ħdan sentenza waħda.

Sciriha tagħti l-eżempju: *Għax il-flowers jekk ma tpoġġihomx sew ma jkunux nice* (120). Skont Bullock u Toribio, dan it-tip ta' qlib tal-kodiċi huwa l-iktar tip kumpless għaliex jagħti informazzjoni profonda dwar il-grammatika u l-istruttura tal-lingwi konċernati, kif ukoll ta' kif dawn iż-żewġ lingwi jaħdmu flimkien (3).

2.2.3.1. Il-Qlib tal-kodiċi u s-self lingwistiku

Mhux dejjem faċli tagħżel il-qlib tal-kodiċi mis-self lingwistiku, il-proċess li bih element lingwistiku (bħal ħoss, kelma jew binja grammatikali) minn lingwa jidħol u jintegra f'lingwa oħra. Sabiex tipprova tispjega d-differenza bejn il-qlib tal-kodiċi u s-self lingwistiku fil-każ tal-Ispanjol u l-Ingliż, Poplack tuża l-kriterji tal-fonoloġija, il-morfoloġija u s-sintassi (584-585). Poplack tqis bħala qlib tal-kodiċi kliem Ingliż li (a) jaddatta għas-sintassi Spanjola biss imma jżomm morfoloġija u fonoloġija Ingliża; (b) jaddatta għall-fonoloġija Spanjola biss imma jżomm morfoloġija u sintassi Ingliża; jew (ċ) la jintegra fonoloġikament, la morfoloġikament u lanqas sintattikament mal-lingwa Spanjola. Mill-banda l-oħra, kliem li jintegra fil-morfoloġija, fis-sintassi u fil-fonoloġija jitqies bħala self lingwistiku.

Grosjean (308) ukoll jagħti eżempju minn persuna li titkellem bil-Franċiż u bl-Ingliż sabiex juri kif f'ċerti każijiet persuna bilingwi tista' tagħżel jew li taqleb il-kodiċi jew li tissellef kelma minn lingwa oħra:

1. *Ca m'étonnerait qu'on ait <u>code-switched</u> autant que ça.*
2. *Ca m'étonnerait qu'on ait <u>code-switché</u> autant que ça.*
   (trad. *Lanqas nista' nemmen li qlibna l-kodiċi daqstant.*)

Il-kelma *code-switch* fl-ewwel sentenza hija każ ta' qlib tal-kodiċi minħabba li l-persuna tuża terminu Ingliż, bi pronunzja Ingliża, u bil-parteċipju passat Ingliż f'sentenza bil-Franċiż. Mill-banda l-oħra, fit-tieni każ, il-persuna tuża terminu Ingliż imma bi pronunzja u inflessjoni Franċiżi, u allura tagħmel self lingwistiku, ladarba dan it-terminu jintgħaġen mal-istrutturi tal-Franċiż. Madanakollu, il-fonoloġija ma tistax torbot dejjem fuqha. Bħalma josserva Mahootian, jekk persuna jkollha aċċent tajjeb daqs kelliem nattiv, tkun diffiċli ħafna sabiex tiddetermina jekk il-persuna tkunx qed tagħmel qlib tal-kodiċi jew self lingwistiku.

3. L-Istudju tiegħi

3.1. L-Għanijiet u l-metodoloġija

L-istudju tiegħi jittratta l-qlib tal-kodiċi fil-lingwaġġ tax-xandir.

L-għanijiet prinċipali huma erbgħa: li nara (a) x'tip ta' qlib tal-kodiċi jokkorri l-aktar (intrasentenzjali, intersentenzjali u ekstrasentenzjali); (b) liema huma l-kategoriji grammatikali l-aktar soġġetti għall-qlib tal-kodiċi; (ċ) liema mill-funzjonijiet li jelenka Baker (ara 1.2.2) huma relevanti għall-Malti; u (d) jekk humiex in-nisa jew l-irġiel li jaqilbu l-kodiċi l-aktar.

Biex stajt nagħmel dan, għażilt il-programm televiżiv ta' diskussjoni *Ieqaf Għoxrin Minuta*, li fih dejjem kien ikun hemm żewġ persuni: il-preżentatriċi u mistieden jew mistiedna. Is-suġġetti jvarjaw ġmielhom: mis-saħħa tal-għadam sal-vjolenza domestika, mill-klieb gwida sal-kunjomijiet. L-ewwel pass kien li nittraskrivi bir-reqqa l-biċċiet li fihom il-kelliema jaqilbu mill-Malti għall-Ingliż biex inkun nista' nanalizzahom. Kien f'dan l-istadju li rrealizzajt li mhux kull kelma Ingliża setgħet titqies bħala qlib tal-kodiċi. Kien hemm xi kliem li kien jidher biċ-ċar li kien self, ngħidu aħna *tablet* u *interactive whiteboard* (għax, fost l-oħrajn, m'hemmx ekwivalenti bil-Malti għalihom), iżda kien hemm kliem ieħor li ma kienx ċar jekk hux każ ta' self jew ta' qlib tal-kodiċi. Kien għalhekk li użajt żewġ għodod biex jgħinuni nagħmel din id-distinzjoni.

3.1.1. L-Ewwel għodda: Id-dizzjunarju

Id-dizzjunarju ta' Aquilina (1987-1990) għenni sabiex nikkonferma liema kliem ta' nisel Ingliż huwa parti mill-Malti modern. Ngħidu aħna, il-fatt li kliem bħal *tiċer* u *bejbi* jingħataw minn Aquilina, jixhed li huma integrati sew fil-lingwa Maltija. Ikkonsultajt ukoll id-dizzjunarju l-konċiż ta' Aquilina li ħareġ kważi ħmistax-il sena wara d-dizzjunarju l-kbir, u allura jniżżel kliem ta' nisel Ingliż li daħal fil-Malti fid-disgħinijiet u l-bidu tas-snin elfejn. Fost il-kliem li sibt fid-dizzjunarji hemm *homework,* (Aquilina, *Concise Maltese English Dictionary* 167)*, screen* (Aquilina, *Concise Maltese English Dictionary* 346) u *player* (ta' dixxiplina sportiva) (Aquilina, *Concise Maltese English Dictionary* 279). Fid-dizzjunarju ż-żgħir sibt kliem jew tifsiriet li ma sibthomx fid-dizzjunarju l-kbir. Pereżempju, fil-*Concise* sibt *rekord* (eż. "ir-rekords tal-knisja") mhux fis-sens li tingħata fid-dizzjunarju l-kbir, li jagħti *rekord* fis-sens mużikali u fis-sens kompetittiv (Aquilina, *Maltese English Dictionary M-Z* 1203).

3.1.2. It-Tieni għodda: Il-kwestjonarju

Permezz tad-dizzjunarju stajt nikklassifika xi kliem bħala każi ta' self u mhux ta' qlib tal-kodiċi. Iżda fil-lista kien fadal xi kliem li, għalkemm jintuża ħafna fit-taħdit, mhux imniżżel

fid-dizzjunarju. Dan il-kliem għandu jitqies bħala qlib tal-kodiċi jew bħala parti mill-Malti li nitkellmu llum? Ħafna kliem, bħal *aware, depression* u *breakfast,* tant huwa komuni - minkejja li għandna ekwivalenti bil-Malti - li ħsibt li ma kellix inkun jien li b'mod arbitrarju niddeċiedi huwiex self jew qlib tal-kodiċi. Biex negħleb din id-diffikultà, iddeċidejt li nagħmel studju aktar sistematiku permezz ta' tlettax-il kwestjonarju.

3.2. It-Tfassil tal-kwestjonarju

Sabiex fassalt il-kwestjonarju, dort it-traskrizzjonijiet u slitt il-kliem dubjuż, jiġifieri dak il-kliem li mhux fid-dizzjunarji imma tant jintuża mill-kelliema tal-Malti li ma kontx ċerta li għandi nqisu qlib tal-kodiċi. Kull kelma qegħedtha f'sentenza sabiex jingħata kuntest ċar, speċjalment fil-każ ta' kelma b'aktar minn tifsira waħda. Il-maġġorparti tal-kliem kienu nomi (komuni, komposti u propji). Kien hemm ukoll aġġettivi, ftit verbi, avverbji, u ftit pronomi u prepożizzjonijiet. Iddeċidejt li nqassam il-kwestjonarji lil persuni ta' bejn it-18 u t-30 sena, kollha studenti tal-Università li huma esposti għall-Malti u għall-Ingliż.

Kull kwestjonarju fih madwar 29 sentenza u l-parteċipanti riedu jagħżlu jekk is-sentenza kinitx: (a) Kompletament aċċettabbli u naturali; (b) Aċċettabbli; (ċ) Dubjuża; (d) Mhux aċċettabbli; (e) Kompletament inaċċettabli u mhix naturali. Iddeċidejt li l-kliem kollu li jiġi mmarkat (a) u (b) mill-maġġoranza tal-parteċipanti jitqies bħala każijiet ta' self fil-Malti modern, u kliem immarkat (ċ), (d) u (e) mill-biċċa l-kbira jitqies bħala qlib tal-kodiċi.

4. Ir-Riżultati

4.1. Il-Partijiet tad-diskors

Hawn taħt nippreżenta l-partijiet tad-diskors u l-persentaġġ ta' (in)aċċettabilità tagħhom.

4.2. Xi riflessjonijiet

Il-parteċipanti qiesu l-espressjonijiet numerali għall-età, (*fifty six)* id-deċennji (*eighties)* u fl-għadd (eżempju *sixteen* fis-sentenza "Ħa ngħoddhom ftit ... eħe, hekk hu, *sixteen.*"). bħala aċċettabbli. Frażijiet numerali li kienu meqjusa aċċettabbli iżda b'persentaġġ anqas kienu numri f'każ ta' sekwenza, meta l-kelliem ikun ser jagħti diversi raġunijiet (*Number one... Number two...*). Frażijiet numerali li juru persentaġġi tqiesu kollha bħala aċċettabbli, minkejja li *one hundred percent* u *eighteen percent* tqiesu aċċettabbli minn 75% tal-parteċipanti, filwaqt li *ninety three percent* tqieset aċċettabbli minn 87.5% tal-parteċipanti.

Tabella 1: Ir-Riżultati

Parti tad-diskors	Total tal-kliem tal-kwestjonarji	Aċċettabbli (numri)	Aċċettabbli (persentaġġ)	Mhux aċċettabbli (numri)	Mhux aċċettabbli (persentaġġ)
Nomi Komuni	377	68	18.04%	81	21.49%
Nomi Komposti		53	14.06%	30	7.96%
Aġġettivi		19	5.04%	25	6.63%
Frażi Numerali		12	3.18%	14	3.71%
Frażijiet		12	3.18%	32	8.49%
Nom Propji		4	1.06%	3	0.80%
Prepożizzjonijiet		1	0.27%	2	0.53%
Fillers		1	0.27%	1	0.27%
Konġunzjonijiet		1	0.27%	2	0.53%
Avverbji		1	0.27%	1	0.27%
Verbi		0	0%	1	0.27%
Kliem li juri enfasi		0	0%	2	0.53%
Kliem Relatat ma' Matematika		0	0%	1	0.27%
Pronomi		0	0%	3	0.80%
Esklamazzjonijiet		0	0%	2	0.53%
Partiċipji		0	0%	5	1.33%
Total		**172**	**45.62%**	**205**	**54.38%**

Mill-banda l-oħra, dati twal bħal *nineteen seventy eight, two thousand and twelve, fourteen nineteen* tqiesu kollha bħala qlib tal-kodiċi, riżultat li ħasadni kemxejn, peress li l-anni fit-taħdit spiss jingħadu bl-Ingliż, bħan-numri tat-telefown. Jista' jkun li l-fatt li l-parteċipanti raw il-frażijiet miktuba għamel differenza, għaliex meta xi ħaġa tkun miktuba jaf tkun inqas aċċettata milli fit-taħdit, u dan għandu mnejn affettwa l-ġudizzju. Il-partiċipji kollha li tajt fil-kwestjonarji (eż. *socialised, knighted*) ġew meqjusa bħala inaċċettabbli jew bħala dubjużi. Dan ifisser li għall-parteċipanti, il-partiċipji ġejjin mill-Ingliż ma jinħassux integrati fil-Malti. L-istess ħaġa tista' tingħad għal prepożizzjonijiet (eż. *through*) u kliem ta' enfasi (eż. *again*).

4.3. Il-Qlib tal-kodiċi fl-episodji

Tabella 2: It-tip tal-qlib tal-kodiċi fl-episodji

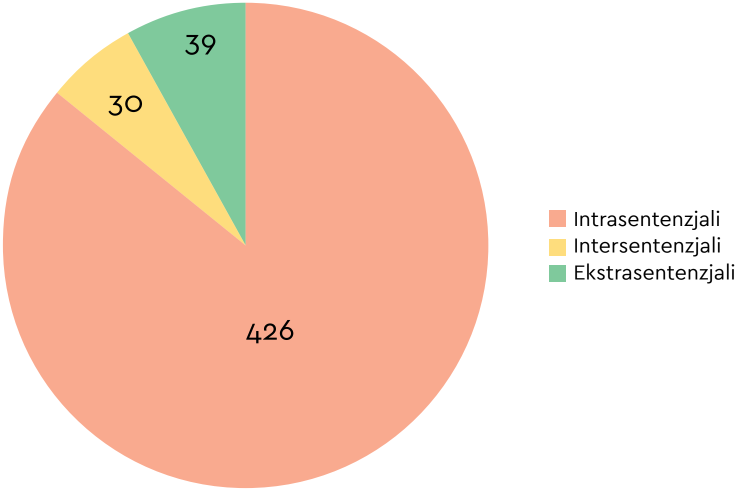

Il-kliem kollu mmarkat bħala inaċċettabbli tqies bħala qlib tal-kodiċi. L-iktar tip ta' qlib tal-kodiċi predominanti huwa dak intrasentenzjali, għaliex fit-tnax-il episodju kien hemm 426 każ, segwit mill-qlib tal-kodiċi ekstrasentenzjali/ *tag switching* (39 każ). L-inqas tip ta' qlib tal-kodiċi preżenti huwa dak intersentenzjali: 30 każ. Minn dawn it-30 każ, f'sebgħa minnhom il-qlib kien mill-Malti għall-Ingliż, jiġifieri l-kelliema rispettivi spiċċaw is-sentenza bil-Malti u bdew oħra bl-Ingliż. Fit-23 każ l-ieħor, il-kelliema spiċċaw is-sentenza bl-Ingliż u ta' warajha bdewha bil-Malti. Għalhekk, it-total aħħari huwa 495, li jinqasmu fi tnejn: (a) 472 kelma kif deskritti hawn fuq fit-tabelli, li jinkludu l-partijiet tad-diskors Ingliżi għall-qlib tal-kodiċi intrasentenzjali (426), intersentenzjali (7), u għall-qlib tal-kodiċi ekstrasentenzjali (39); u (b) 23 każ ta' qlib tal-kodiċi intersentenzjali Malti (il-kelliem jibda s-sentenza li jkun imiss bil-Malti wara li jkun spiċċaha bl-Ingliż).

4.4. Il-Partijiet tad-diskors

F'Tabella 3, jidhru l-partijiet tad-diskors soġġetti għall-qlib tal-kodiċi.

Tabella 3: Il-Partijiet tad-diskors

	Total minn 472	Persentaġġ
Nomi Komuni eż. impact	141	29.87%
Frażijiet eż. it's an enclosed space	82	17.37%
Reġistru Speċjalizzat eż. link teacher (reġistru marbut mad-Dipartiment tal-Edukazzjoni)	70	14.83%
Nomi Komposti eż. policework	40	8.48%
Aġġettivi eż. medieval	37	7.84%
Esklamazzjonijiet eż. no, no!	28	5.93%
Frażijiet Numerali eż. six hundred years	26	5.51%
Sentenzi eż. they accept it, two guide dogs on the aircraft	13	2.75%
Partiċipji eż. knighted	6	1.27%
Avverbji eż. regretfully	6	1.27%
Pronomi eż. they	5	1.06%
Kliem ta' enfasi eż. definitely	5	1.06%
Konġunzjonijiet eż. so	4	0.85%
Nomi Propji eż. Norway	3	0.64%
Prepożizzjonijiet eż. through	2	0.42%
Kliem relatat mal-matematika eż. plus	2	0.42%
Fillers eż. right	1	0.21%
Determiners eż. every	1	0.21%

Fi tnax-il episodju l-kodiċi nqaleb 472 darba. Jidher l-aktar f'kelma waħda (sempliċi jew komposta), imbagħad fil-frażijiet, u finalment fis-sentenzi. L-iktar kategorija soġġetta għall-qlib tal-kodiċi ta' kelma waħda hija dik tan-nomi, li jinqasmu f'nomi komuni (29.87%), komposti (8.48%), u propji (0.64%), u għal darb'oħra hemm qbil mar-riċerka ta' Pfaff (Fi Grosjean 321-322), ta' Poplack (602-605) u ta' Romaine (125). Dawn ir-riċerkaturi jsibu li n-nomi huma aktar soġġetti għall-qlib tal-kodiċi minħabba li mhumiex daqstant ristretti sintattikament.

4.5. Il-Qlib tal-kodiċi u s-sess

Minn kampjun ta' tnax-il episodju, jirriżulta li l-irġiel jaqilbu l-kodiċi kemm kemm aktar min-nisa.
Minn total ta' 30 qalba tal-kodiċi intersentenzjali, 18 sar minn mistiedna rġiel u 12 minn mistiedna nisa. L-istess jista' jingħad għall-qlib ekstrasentenzjali. Filwaqt li l-irġiel jagħmluh 22 darba, in-nisa jagħmluh 17-il darba minn 39. L-unika differenza hija li, filwaqt li l-qlib ekstrasentenzjali fin-nisa kien varjat b'konġunzjonijiet *(so, once)*, fillers *(right)*, u esklamazzjonijiet *(yes, no)*, frażi *(I mean)*, u kliem ta' enfasi (*definitely, again*), fil-każ tal-irġiel kien iddominat minn *yes, no* u *I mean* biss. Barra minn hekk, l-irġiel jaqilbu bil-ħafna aktar il-kodiċi f'sentenzi sħaħ u fir-reġistru tekniku, kif jidher f'Tabella 4 hawn taħt.

Tabella 4: Il-Partijiet tad-diskors skont is-sess

Il-Parti tad-diskors	L-Irġiel	In-Nisa
Aġġettivi	9	15
Avverbji	6	0
Determiner	1	0
Esklamazzjonijiet	20	8
Fillers	0	1
Frażijiet	37	33
Frażijiet Numerali	14	9
Kliem ta' enfasi	0	5
Kliem relatat mal-matematika	1	1

Konġunzjonijiet	0	4
Nomi Komposti	12	10
Nomi Komuni	51	66
Nomi Propji	2	1
Parteċipji	3	3
Prepożizzjonijiet	1	1
Pronomi	0	5
Reġistru Speċjalizzat/Tekniku	43	19
Sentenzi	12	1
Total:	**212**	**182**

4.6. Għala jinqaleb il-kodiċi?

Il-maġġoranza tal-każi ta' qlib tal-kodiċi li għamlu l-mistednin jistgħu jiġu kklassifikat f'żewġ funzjonijiet konverżazzjonali: il-qlib bħala kjarifika/ripetizzjoni jew il-qlib għall-użu ta' termini minn reġistru tekniku.

4.6.1. Bħala kjarifika/repetizzjoni

Mill-kampjun tiegħi ta' tnax-il episodju, ħareġ li l-iktar funzjonijiet konverżazzjonali popolari huma tal-kjarifika u tar-repetizzjoni. Ħafna drabi l-qlib sar sabiex persuna tipprova tfiehem punt, u tagħmel dan billi taqleb il-lingwa. Fl-ewwel każ hawn taħt naraw kif il-persuna tgħid kelma bl-Ingliż u tikkjarifika bil-Malti, u fit-tieni każ, il-persuna titkellem bil-Malti u tikkjarifika b-Ingliż. L-iktar partijiet tad-diskors ikkjarifikati huma n-nomi, l-aġġettivi, il-frażijiet u l-frażijiet tekniċi (marbutin ma' reġistru partikolari, eżempju tas-saħħa), filwaqt li ma kien hemm l-ebda kjarifika wara parteċipji u sentenzi sħaħ.

KR1. "Dak ifisser, ġeneralment, li n-nies ta' madwar il-persuna li għandha d-depressjoni huma stess qegħdin f'***denial***, jiġifieri **ma jistgħux jaċċettaw li din il-persuna għandha l-kundizzjoni**, owkej?"

KR2. "Meta nħolqot l-**insinwa**, dik li ngħidulha l-***public registry***". (Mit-tielet episodju)

4.6.2. Minħabba reġistru tekniku

Każijiet ta' kliem jew frażijiet tekniċi mill-Ingliż li ntużaw f'diskors bil-Malti jinkludu *endogenous depression, ingrowing toenail, knock knees,* (saqajn) *criss-crossed, Athlete's foot, wart, recurrent, gryphotic, corn* (kallu), *foreign body, chronic bronchitis* u *smoker's cough*. Skont Baker (88-89), dan it-tip ta' kliem huwa qlib tal-

kodiċi għaliex jagħmel ma' qasam ta' speċjalizzazzjoni marbut ma' lingwa partikolari (f'dan il-każ l-Ingliż). Madanakollu, fil-każ tal-Malti, ma nistgħux ngħidu li kull lingwaġġ tekniku huwa qlib tal-kodiċi. Ngħidu aħna, fil-kwestjonarji, il-parteċipanti ma kellhom l-ebda problema jaċċettaw il-kelma *autism* u *flat feet* bħala self Ingliż fil-Malti kontemporanju, allavolja għandna l-kelma 'awtiżmu' *u* 'saqajn ċatti', rispettivament. Fuq din l-aħħar nota nista' nżid li kien hemm xi drabi li l-mistieden ipprova jagħmel sforz biex jagħti l-verżjoni Maltija. Ngħidu aħna, il-mistiedna tagħti 'difer ġol-laħam' għal *ingrowing toenail*, u fil-ħames episodju tintuża 'bronkite kronika' għal *chronic bronchitis*.

5. Għeluq

Minn dan l-istudju joħorġu tliet osservazzjonijiet ewlenin. L-ewwel nett, l-iktar tip ta' qlib tal-kodiċi komuni huwa l-intrasentenzjali, u l-partijiet tad-diskors l-iktar soġġetti għall-qlib tal-kodiċi huma n-nomi. It-tieni, ħafna drabi l-kelliema jaqilbu mill-Malti għall-Ingliż fl-istess tlissina biex jikkjarifikaw xi kelma jew meta jużaw kelma minn reġistru tekniku. It-tielet, jidher li l-irġiel jaqilbu l-kodiċi ħarira aktar min-nisa. Il-qlib tal-kodiċi ekstrasentenzjali fin-nisa huwa varjat b'konġunzjonijiet (*so, once*), fillers (*right*) u esklamazzjonijiet (*yes, no*), fost l-oħrajn, filwaqt li fl-irġiel hu ddominat minn *yes, no* u *I mean* biss.

6. Biblijografija

Aikio, Marjut. "Are women innovators in the shift to a second language? A case study of Reindeer Sàmi women and men." International journal of the study of languages, vol. 94, nru1, 1992, pp. 43-62. https://doi.org/10.1515/ijsl.1992.94.43. Aċċessat Ottubru 2018.

Aquilina, Joseph. *Concise Maltese-English, English-Maltese Dictionary*. Midsea Books, 2006.

--. *Maltese-English Dictionary : Vol. 1 A-L*. 1987.

--. *Maltese-English Dictionary : Vol. 2 M-Z and Addenda*. 1987.

Baker, Colin. *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism Matters*, 1996.

Blom, Jan-Petter, u John J. Gumperz. "Social Meaning in Linguistic Structures: Code-Switching in Norway." *Directions in Sociolinguistics: The Ethnography of Communication*, editjat minn John Gumperz u Dell Hymes, Basil Blackwell, 1986, pp. 407-434.

Bullock, Barbara E., u Almeida Jaqcueline Toribio. "Themes in the study of code-switching." The Cambridge Handbook of Linguistic Code-switching, editjat minn Barbara E. Bullock u Almeida Jacqueline Toribio, Cambridge University Press, 2009, pp. 1-17.

Calleja, Amy. *Il-Qlib tal-Kodiċi fil-Lingwaġġ tax-Xandir*. 2019. Teżina tal-B.A. (Unuri) fil-Malti.

Chesire, Jenny, u Penelope Gardner Chloros. "Code-switching and the sociolinguistic gender pattern." *International Journal of the Sociology of Language*, vol.129, no.1, pp.5-34, https://doi.org/10.1515/ijsl.1998.129.5.

Gardner Chloros, Penelope. *Code-switching*. Cambridge University Press, 2009.

Grosjean, François. *Life with Two Languages: An Introduction to Bilingualism*. Harvard University Press, 1982.

Poplack, Shana. "Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en español": toward a typology of code-switching."*Linguistics*, vol. 18, no.7/8, 1980, pp.581-618, https://www.degruyter.com/view/j/ling.2013.51.issue-jubilee/ling-2013-0039ad.pdf. Aċċessat Settembru 2018.

Romaine, Suzanne. *Bilingualism*. Basil Blackwell, 1989.

Sciriha Lydia, u Mario Vassallo. *Living Languages in Malta*. Print It Printing Services, 2006.